

Beleidskader Sociaal Domein

2023 - 2026



gemeente
son en breugel



Inhoud

1.	Inleiding.....	4
2.	Korte terugblik, stand van zaken en een blik op de toekomst	5
2.1	Kritische terugblik	5
2.2	Wat ging er wel goed?	6
2.3	Uitdagingen voor de nabije toekomst	7
2.4	Samengevat.....	8
2.5	Onze ambitie en visie	8
3.	De verdere ontwikkeling van het Sociaal Domein	10
3.1	Het Sociaal Domein in Son en Breugel.....	10
3.2	Inhoudelijke uitgangspunten voor beleid en uitvoering in het Sociaal Domein.....	12
3.3	Positionering en sturing	16
3.4	Invulling van het partnerschap	16
3.5	Sturen op basis van data	17
4.	Vertaling naar de praktijk: wat doen we op de vijf leefgebieden?.....	18
4.1	Opvoeden, welzijn en gezondheid.....	18
4.2	Meedoen, leren en ontwikkelen.....	21
4.3	Huisvesting/wonen	23
4.4	Veilige leefomgeving.....	25
4.5	Financieel rondkomen	27

Voorwoord

Sinds de grote veranderingen van Jeugd, Wmo en de Participatiewet in 2015, heeft de uitvoering van deze regelingen permanente aandacht van bewoners, raad en college. Wat mij betreft is dat heel terecht. Het gaat namelijk om onze inwoners. Over de vraag hoe we als gemeente zo goed mogelijk kunnen zorgen voor inwoners die dat nodig hebben.

Er gebeuren veel goede dingen, maar we zijn er nog niet. Het kan echt nog beter. Bewoners, vrijwilligers, gemeente, raad, college; iedereen heeft zijn eigen belangrijke rol hierbij. De professionals in de uitvoering en de vrijwilligers die dit ondersteunen kunnen het verschil maken. Daar is dit beleidskader op gericht. Samen optrekken en de goede dingen doen. Voor een goede dienstverlening en de juiste financiële keuzes.

Hier wil ik graag aan werken met alle betrokkenen.

Steven Grevink

Wethouder gemeente Son en Breugel

1. Inleiding

Dit beleidskader Sociaal Domein geeft richting aan de ontwikkelingen in het Sociaal Domein, het beoogt een antwoord te geven op de uitdagingen van de toekomst.

Dit document is bedoeld voor bestuurders, beleidsmakers en professionals in het Sociaal Domein.

Met dit kader, op basis van de gezamenlijk vastgestelde uitgangspunten en de verdere uitwerking daarvan, bevorderen we de integraliteit, de onderlinge afstemming en samenwerking tussen alle betrokken professionals ten dienste van onze inwoners.

Eén van de uitgangspunten in deze notitie is dat we, gemeentebestuur, professionals en inwoners, elkaar zien als partners. Het invullen van dit partnerschap is een proces waarin we voortdurend met elkaar in gesprek blijven over het in stand houden en versterken van een gezonde en vitale samenleving voor alle inwoners van Son en Breugel. In die gesprekken zoeken en creëren we draagvlak en commitment voor concrete resultaten.

Op basis van dit beleidskader worden de komende periode de afzonderlijke, meer op de uitvoering gerichte beleidsplannen voor onder andere mantelzorg, vrijwilligersbeleid, sport en bewegen, wonen met zorg en accommodatiebeleid opgesteld. Ook zullen de wettelijke beleidsplannen Wmo en Jeugdwet worden opgesteld. Hierin worden concrete resultaten benoemd en zal ook een financiële paragraaf worden opgenomen.

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) heeft advies uitgebracht over dit beleidskader. Dit heeft geleid tot aanpassingen ten opzichte van een eerdere versie. Onze reactie op het advies van de ASD en de wijze waarop we dit hebben verwerkt in de notitie, is in een brief aan de adviesraad beschreven. Deze brief is als bijlage bij de raadsstukken gevoegd.

2. Korte terugblik, stand van zaken en een blik op de toekomst¹

We beginnen met een terugblik op de decentralisatie van de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet in het Sociaal Domein; wat zat tegen en wat is wel goed gegaan?

Daarna benoemen we een aantal ontwikkelingen, uitdagingen, die de komende jaren op een of andere manier van invloed zijn op de samenleving in Son en Breugel.

We sluiten dit hoofdstuk af met onze ambitie en visie.

2.1 Kritische terugblik

Bijna zeven jaar na de decentralisatie in 2015 leert een korte terugblik ons dat dit ook in Son en Breugel een spannende tijd is geweest. Ook in onze gemeente is, onder andere met als uitgangspunt het Kader Sociaal Domein (2017), gewerkt aan de inrichting van het lokale veld, met een centrale rol voor het Centrum Maatschappelijke Deelname (CMD). Met de focus op preventie was het de bedoeling dat de uitgaven voor zwaardere vormen van zorg zouden afnemen. Dit hebben we (nog) niet waar kunnen maken. Hierin staan we niet alleen. De te zetten stap van de decentralisaties naar de gewenste transformatie blijkt voor (bijna) alle gemeenten een grote opgave die zich weerbarstig toont als het gaat om de vertaling naar de praktijk.

De inhoudelijke meerwaarde van de decentralisaties stond en staat niet ter discussie. Dit valt op te maken uit 'De staat van het Sociaal Domein' van de VNG: 'Er is geen aanleiding de transitie van Rijk naar gemeenten ter discussie te stellen als het gaat om de inhoudelijke overdracht van taken. Gemeenten zijn de overheidslaag die het dichtst bij haar inwoners staat, bij uitstek in staat om kwaliteit, betrokkenheid en, mits onder de juiste condities, financiële houdbaarheid te realiseren'.

In 'De staat van het Sociaal Domein' wordt het hoofddoel van de transitie omschreven als "komen tot een beter bij vraag en de context aansluitend aanbod". Even verderop wordt gesteld dat: "..., de geschetste beweging van Rijk naar gemeenten potentie heeft, maar zeker nog niet is uitgekristalliseerd". Dat de gewenste resultaten uitblijven kent onder andere de volgende oorzaken:

- Gemeenten zijn voor een erg grote opdracht gesteld: écht transformeren, wat fundamenteel anders handelen veronderstelt, met zoveel betrokken actoren, vraagt meer tijd en inzet.
- Het heeft vanaf het begin ontbroken aan toereikende budgetten en goede inhoudelijke afstemming over onder andere taakafbakening met het Rijk. De beschikbare middelen lieten te weinig ruimte voor lokale investeringen. We hadden graag toen al een stap dichterbij onze inwoners gezet. Als tegengesteld op te vatten beweging zette Rijksbeleid de deur open voor door de gemeente te financieren voorzieningen. Voor de Wmo heeft dat betrekking op huishoudelijke hulp (als gevolg van de invoering van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage

¹ In dit hoofdstuk is gebruik gemaakt van de volgende publicaties:

- Sociaal en Cultureel Planbureau; Uitdagingen in het Sociaal Domein, nieuwe gemeentebesturen aan zet; (Den Haag, maart 2022);
- Vereniging Nederlandse Gemeenten; De staat van het Sociaal Domein; (Den Haag, oktober 2019);
- Hervormingsagenda Jeugd (maart 2022).

– het abonnementstarief). Voor wat betreft de Jeugdwet kan gezegd worden dat het vanaf het begin ontbroken heeft aan afbakening aan de voorkant. Welke vormen van zorg vallen wel/niet onder jeugdzorg? Hierdoor zien we (ook in Son en Breugel) een grote instroom in lichte vormen van jeugdzorg.

- Binnen het te krappe financieel kader is de vraag naar vormen van zorg en dienstverlening substantieel gestegen. De uitgaven in het Sociaal Domein zijn landelijk sinds 2015 gestegen met 30 %, (in euro's € 5 miljard). Veel gemeenten, ook Son en Breugel, hebben hun reserves aangesproken om de kostenstijging te dekken. Procentueel gaan we van 1 op de 10 jongeren in jeugdzorg in 2015, naar 1 op de 7 jongeren in jeugdzorg in 2023.
- Het laatste jaar is daar ook nog de arbeidsmarktproblematiek bij gekomen. De moeite die het kost om aan gekwalificeerd personeel te komen heeft een kostenverhogend effect. In het CMD is capaciteit en expertise in de eerstelijnszorg niet altijd beschikbaar, waardoor vaker dan wenselijk verwezen wordt naar duurdere vormen van tweedelijnszorg. Daarnaast zorgt deze problematiek voor wachtlijsten bij zorgaanbieders en escalerende casuïstiek. Ook bij het leerlingenvervoer staat de uitvoering door personeelsgebrek onder druk.

We kunnen vaststellen dat de druk op de zich ontwikkelende lokale teams vanaf 2015 al meteen groot was en dat dat zo gebleven is. Het toch al ingewikkelde transformatieproces is met de handrem erop uitgevoerd. We zijn er onvoldoende in staat gesteld inhoudelijk en financieel regie te voeren op de decentralisaties in het Sociaal Domein.

2.2 Wat ging er wel goed?

Naast de kritische blik op de decentralisaties benoemen we ook de stappen die we wel hebben gezet in het Sociaal Domein in Son en Breugel:

- De inzet van Jongerenwerk is uitgebreid om meer de wijk in te gaan en beter bereikbaar te zijn voor jongeren.
- Er is een armoederegisseur aangesteld om het bereik van de doelgroep en de bekendheid van de minimaregelingen te vergroten.
- Het nieuwe Dommelhuis voorziet in de behoefte aan een plek voor ontmoeting, ontspanning en informatie. Zo kunnen inwoners hier terecht bij het infopunt Ouder en Wijzer, bij het spreekuur van de GGzE (Geestelijk Gezondheidszorg Eindhoven) of bij het Informatiepunt Digitale Overheid.
- Het Taalhuis bereikt steeds meer inwoners die moeite hebben met basisvaardigheden en die daaraan willen werken.
- Vanuit de STAP naar Gezonder (voorheen GROZZerdam) ontstaan nieuwe initiatieven om het bewustzijn ten aanzien van gezondheid te vergroten.
- SonenBreugelVerbindt is een succesvol inwonersinitiatief dat steeds meer inwoners bereikt en verbindt met de vele activiteiten die georganiseerd worden. In samenwerking met LEVgroep wordt een buurtondersteuner ingezet die aan SonenBreugelVerbindt nog een extra impuls geeft.
- In overleg met de Sportraad wordt professionele ondersteuning ingezet voor het brede verenigingsleven (sport en cultuur). Deze ondersteuning richt zich op het borgen van continuïteit van het verenigingsleven in Son en Breugel, creëren van maatschappelijk draagvlak voor - en bewustzijn van een gezonde leefstijl en een beter bereik van de doelgroep(en).

- De Commissie Lokaal Sociaal Bemiddeling gaat in 2023 aan de slag om mensen te helpen die in het Sociaal Domein tussen de wal en het schip dreigen te vallen.
- Voor de inzet van buurtbemiddeling zijn in 2022 de voorbereidingen afgerond met het werven van vrijwilligers. In 2023 wordt gestart met de uitvoering.

2.3 Uitdagingen voor de nabije toekomst

Landelijk en regionaal doen zich verschillende ontwikkelingen voor die de komende jaren van invloed zijn op de samenleving in Son en Breugel:

- De vergrijzing zet door: het aantal ouderen neemt toe en de levensverwachting loopt op. Dit leidt tot een toename van de vraag om dienst- en zorgverlening.
- Digitalisering en technologisering bieden voor veel mensen oplossingen die leiden tot een grotere mate van zelfredzaamheid. Anderzijds maken deze middelen het voor een deel van onze inwoners moeilijker om mee te kunnen blijven doen. Laat staan dat ze als oplossing worden ingezet.
- De instroom van vluchtelingen en statushouders die om een incidentele dan wel structurele vorm van huisvesting vragen.
- De energiecrisis en de inflatie gaan niet voorbij aan de inwoners van Son en Breugel. De vraag is of door het Rijk in voldoende mate in vormen van compensatie voorzien wordt en welke vragen daarna, via armoede- en minimabeleid (of andere vragen), bij de gemeente terechtkomen.
- Het realiseren van de klimaatdoelen, met daar nauw aan verbonden het streven naar duurzaamheid vraagt van iedereen, van inwoner, werknemer, werkgever tot bestuurder, om serieuze inspanningen. Vooral waar het om wenselijke, dan wel noodzakelijke gedragsverandering in de persoonlijke leefomgeving gaat.
- Specifiek voor de regio Zuidoost-Brabant geldt voor de komende periode dat sprake is van een dusdanige groei van de industrie dat dit op verschillende manieren, wat betreft leefbaarheid en brede welvaart, impact heeft op onze gemeente. In samenwerking met de regio zal voorzien moeten worden in een bij deze groei aansluitende infrastructuur van woningen, wegen, bedrijventerreinen en overige voorzieningen.
- Ook uit het verenigingsleven van Son en Breugel krijgen we signalen die erop duiden dat continuïteit geen vanzelfsprekendheid is. Oorzaak ligt hier in een tekort aan vrijwilligers in relatie tot de te vervullen werkzaamheden, vooral waar het gaat om het invullen van bestuursfuncties. Ook dit is een landelijke trend die we eveneens terugzien waar het om het aantal mantelzorgers gaat. Hier schuilt het risico achter dat eigen kracht en zelfredzaamheid (individueel en collectief) overschat worden. Uit beide signalen komt de vraag om (meer) professionele inzet naar voren.
- Een deel van de mensen in een kwetsbare positie is met de huidige inzet moeilijk bereikbaar voor ons. Denk hierbij aan mensen in armoede, laaggeletterden, mensen in eenzaamheid en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Oorzaken hiervoor liggen onder andere in de nog steeds moeilijke toegankelijkheid van passende ondersteuning (de afstand tussen vraag en aanbod is te groot) en in het midden ervan.

Deze ontwikkelingen doen een appél op onze samenleving in Son en Breugel, in sommige gevallen tot achter de voordeur van onze inwoners. Het effect hiervan is dat de druk op individueel en collectief niveau toeneemt.

2.4 Samengevat

Als we van de huidige stand van zaken naar de uitdagingen voor de nabije toekomst kijken, tekent zich daarin een duidelijk beeld af:

- Door de verschillende maatschappelijke ontwikkelingen die op ons afkomen neemt de druk op de (lokale) samenleving toe.
- De samenleving doet een toenemend beroep op vormen van dienst- en zorgverlening waarvoor we als gemeente verantwoordelijk zijn.

Daar komt bij:

- De vraag naar informele dienst- en zorgverlening neemt meer toe dan waarin door vrijwilligers en mantelzorgers voorzien kan worden.
- Het professioneel aanbod aan dienst- en zorgverlening wordt schaarser en duurder.

2.5 Onze ambitie en visie

Met de wat sombere constatering aan het eind van de vorige paragraaf lopen we niet vooruit op een koerswijziging. Ze benadrukken juist het belang van door te gaan op de ingeslagen route, die ons, de professionals in ons Sociaal Domein, dichterbij onze inwoners brengt.

Onze visie

Een gezonde en vitale samenleving met een sterke sociale basis voor alle inwoners van Son en Breugel. Deze basis bestaat uit een netwerk van vrijwilligers en professionals in straten, buurten en verenigingen die eraan bijdragen dat iedereen kan meedoen. Daarop aansluitend is er een goed en toegankelijk aanbod van dienst- en zorgverlening.

Onze ambitie

Iedereen in Son Breugel kan zichzelf zijn en zich naar vermogen ontwikkelen en meedoen in de samenleving.

Deze visie en de daaraan verbonden ambitie delen we, in variërende bewoordingen met vergelijkbare strekking, met veel andere gemeenten en ook vanuit het Rijk wordt hier op ingezet.

Dat zien we op verschillende manier terug: Allereerst in de bundeling van uitkeringen gericht op het versterken van de sociale basis waar vanaf begin 2023 meegewerkt gaat worden. Het gaat om substantiële budgetten, zeker vanaf 2024, waarmee we er een tandje bij kunnen zetten in de beweging naar voren die we willen maken. We zien het ook terug in de voorgestelde Hervormingsagenda Jeugd waarin op verschillende manieren gesproken wordt over het versterken van het lokale veld en het verbeteren van de samenwerking daarmee. Onder andere door het verbeteren van de toegang, kind en gezin als uitgangspunt, stevige lokale teams, inzet op preventie en vroegsignalering en jeugdhulp dicht op kind en gezin.

3. De verdere ontwikkeling van het Sociaal Domein

In dit hoofdstuk beschrijven we eerst hoe we tegen het Sociaal Domein aankijken. Daarna benoemen we een aantal uitgangspunten waarmee we laten zien langs welke weg we ons doel willen bereiken. Afsluitend geven we inzicht in de wijze waarop we regie voeren, sturing geven, om op de juiste route te blijven.

3.1 Het Sociaal Domein in Son en Breugel

Het Sociaal Domein is een dynamisch concept. In de breedste zin, vanuit de inwoners, heeft het betrekking op de samenleving in zijn geheel. Aan (bijna) alles wat mensen doen zit wel een sociale component.

Vanuit de gemeente is het Sociaal Domein, geaccentueerd door de decentralisaties van 2015, ingekaderd en laat het zich samenvatten als de inspanningen die wij verrichten in het kader van ons toebedeelde wetgeving: Jeugdwet, Wmo, Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, Nieuwe Wet inburgering, Leerplichtwet, Passend onderwijs en de Wet Publieke Gezondheid.

Nadat de gemeente(raad) van deze wetgeving afgeleid beleid heeft vastgesteld is het aan onze partners om hier uitvoering aan te geven. De partners LEVgroep, Lumens, MEE, GGzE, de GGD, Dienst Dommelvallei en de gemeente vormen samen het CMD. Het CMD werkt nauw samen met:

- In eerste instantie onze inwoners, die worden gestimuleerd en gefaciliteerd om de hoofdrol te blijven nemen, om eigen regie te blijven voeren en om aansluitend bij hun wensen en mogelijkheden verantwoordelijkheid te nemen voor een bijdrage aan de samenleving;
- Vrijwilligers en mantelzorgers die in georganiseerd of ongeorganiseerd verband, bij een vereniging of dicht bij huis, een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van Son en Breugel;
- Professionals bij het consultatiebureau, de voorschoolse voorzieningen, het onderwijs, de bibliotheek, huisartsen, politie, buurtbrigadiers, het gemeentebestuur en de beleidsmedewerkers van het team Sociaal Domein;
- De professionals uit de gespecialiseerde instellingen voor geïndiceerde zorg- en hulpverlening in de tweede lijn.
- Justitiële Partners: Veilig Thuis, Veiligheidshuis, Raad voor de Kinderbescherming en Gecertificeerde Instellingen (jeugdbescherming).

De focus van dit beleidskader is gericht op het optimaliseren van de uitvoering, op de inzet van dit brede netwerk van professionals en vrijwilligers, met als doel het realiseren van onze visie: Een gezonde en vitale samenleving met een sterke sociale basis voor alle inwoners van Son en Breugel.

Hoe we de transformatie verder vorm willen geven laat zich illustreren door de zorgpyramide:



Toelichting:

Het onderste deel (0) van de pyramide is het fundament van de samenleving: het informele circuit.

Laag 1 en 2 van de pyramide zijn de lagen van professionele vormen van dienst- en zorgverlening.

Het streven is erop gericht zoveel mogelijk vragen om een vorm van dienst- of zorgverlening zo laag mogelijk in de pyramide van antwoord te voorzien. Als de inzet van duurdere geïndiceerde zorg nodig is streven we ernaar om deze wanneer mogelijk weer af te schalen naar lokaal aanbod.

In de nulde lijn, de sociale basis, gaat het om vastere en lossere sociale verbanden die een samenleving bij elkaar houden: gezin, familie, buurt, school, werk, kaartclub, (sport)vereniging, vrijwilligersorganisatie, etc.. Binnen deze verbanden zoeken mensen elkaar op en wanneer nodig helpen ze elkaar bij van alles, ook als zich vragen voordoen bij opgroeien, opvoeden, ziek zijn en ouder worden. De kracht, het zelf oplossend vermogen van het informele circuit is groot, maar kent zijn grenzen.

In de eerste lijn zijn de professionals van het CMD en hun netwerkpartners aan het werk. Dit middelste deel van de pyramide is onderverdeeld in Welzijn en Zorg. Onderaan, aansluitend op het informele circuit, zitten de professionals die op welzijn en preventie zijn gericht. Zij zijn actief in onze buurten en wijken, kennen onze inwoners en weten wat er leeft. Ze stimuleren het zelf oplossend vermogen van de samenleving, bevorderen de leefbaarheid, doen aan vroegsignalering en als er vragen zijn om een vorm van dienst- of zorgverlening wijzen zij door naar een collega in het CMD. Boven Welzijn zitten de op zorg gerichte professionals: de consulenten Jeugd, Wmo en Participatiewet. Zij sluiten aan op het geïndiceerde aanbod waar zij naar verwijzen.

In de tweede lijn, de top, zitten de geïndiceerde vormen van jeugdzorg, Wmo en ook delen van de Participatiewet. De uitvoering ligt bij zorgaanbieders jeugdzorg en Wmo en de WSD.

Vanaf het begin van de transitie in 2015 is het zo dat om en nabij 80% van de toen toegekende budgetten besteed is aan diensten en zorg in de top van de pyramide.

3.2 Inhoudelijke uitgangspunten voor beleid en uitvoering in het Sociaal Domein

De rode draad, het inhoudelijk hoofdthema, in dit beleidskader is positieve gezondheid, 'de stap naar gezonder'. Positieve gezondheid is een bredere kijk op gezondheid. Met die bredere benadering dragen we bij aan het vermogen van onze inwoners om op individueel en collectief niveau met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zoveel mogelijk eigen regie te voeren.

Daar geven we in hoofdlijnen op twee verschillende manieren invulling aan:

- We investeren (op individueel en collectief niveau) in welzijn en gezondheid om deze waar mogelijk te verbeteren of tenminste in stand te houden;
- We streven er naar zwaardere vormen van hulp of zorg te voorkomen: in gevallen waarin sprake is van een latente of acute vraag om hulp of zorg willen we daar zo snel mogelijk bij betrokken worden om escalatie te voorkomen.

De vertaling van deze hoofdlijnen naar beleid en uitvoering vindt plaats aan de hand van de hierna beschreven uitgangspunten

3.2.1 Eigen kracht: versterken van de sociale basis

We blijven inzetten op 'eigen kracht':

1. Van onze inwoners en hun netwerken
 2. Van het verenigingsleven en het vrijwilligerswerk
 3. Van het CMD
-
1. Het fundament voor 'eigen kracht' ligt in een sterke lokale sociale basis die dicht bij de inwoners georganiseerd is en zich versterkt in 'samenkracht'. Met het oog op de ontwikkelingen die op ons afkomen is het noodzakelijk hier extra in te investeren. Via het CMD willen we beter zicht op wat er leeft in het dorp bij onze inwoners zodat we hier snel op kunnen reageren met passend aanbod. Dit aanbod is in eerste instantie gericht op het verbeteren van het welzijn en bestaat onder andere uit het aanbieden van of verwijzen naar activiteiten waarin ontmoeting en ontspanning centraal staan.

Waar nodig bestaat dit aanbod uit een passende vorm van dienst- of zorgverlening, al dan niet in samenwerking met een rondom de inwoner bestaand of te organiseren netwerk. De beschikbaarheid van hulpverleners en voorzieningen staat - vooral door vergrijzing en tekort

aan professionals – onder druk. Mantelzorgers leveren een grote bijdrage aan de eigen kracht. Zij zijn ontzettend belangrijk voor het bieden van hulp en ondersteuning aan kwetsbare inwoners in de thuissituatie en voorkomen daarmee duurdere en minder beschikbare zorg. Mantelzorgers zijn onmisbaar en kunnen rekenen op laagdrempelige ondersteuning door de gemeente.

We weten dat ‘eigen kracht’ van inwoners grenzen kent en dat kwetsbaarheid, de aanleiding voor een hulp- of zorgvraag, mede wordt bepaald door de afwezigheid van een sociaal netwerk. Wij weten ook, dat in sommige gevallen (bijv. door psychische problemen) de mogelijkheid om (tijdelijk) voldoende regie te voeren over het eigen leven duidelijk te beperkt is. In uiterste noodzaak zal de gemeente, waar nodig in samenwerking met andere instanties, ingrijpen opdat de noodzakelijke ondersteuning en/of zorg tot stand gebracht wordt.

2. Vanuit de wetenschap dat welzijn zorg voorkomt blijven we investeren in een zo breed en toegankelijk mogelijk vrijetijdsaanbod voor jong en oud. Het verenigingsleven is de kurk van onze samenleving. We zetten ons ervoor in dit aanbod in stand te houden en waar mogelijk uit te breiden. Dat doen we in goed overleg en afstemming met De Sportraad en het verenigingsleven, het Dommelhuis, de Boerderij, Braecklant en de Adviesraad Sociaal Domein.

Daarnaast zijn er veel vrijwilligers vanuit verschillende organisaties actief, onder andere als sociaal raadslid, cliëntondersteuner, taalmaatje of maatschappelijk begeleider van statushouders. Ook dit blijven we faciliteren en stimuleren.

3. De eigen kracht van Son en Breugel vertalen we in een breed lokaal aanbod aan dienst- en zorgverlening dat door professionals van het CMD (en hun partners) via korte lijnen laagdrempelig uitgevoerd of aangeboden kan worden. Het gaat in deze onder andere om de kwantitatieve en kwalitatieve samenstelling van het team CMD: hoeveel capaciteit en welke vaardigheden hebben we nodig om op de juiste sterkte te zijn, zodat we de beweging naar voren goed te kunnen maken om adequaat in te spelen op ‘de vraag’ in Son en Breugel? (zie ook 3.5).

Met het dichter op de vraag organiseren van het aanbod, brengen we ook de juiste expertise naar de voorkant. Dit is noodzakelijk om snel te kunnen schakelen naar het meest passende aanbod; om te onderscheiden of lichte hulp volstaat of dat een zwaardere vorm van zorg nodig is. Dit is nadrukkelijk van belang in casuïstiek waarin veiligheid een thema is. Als professionals van het CMD twijfels hebben over het interpreteren van signalen of het indiceren van gespecialiseerde zorg, kunnen zij een beroep doen op professionals uit de tweede lijn.

3.2.2 Maatwerk

Bij alle vormen van voorzieningen, diensten en zorg in het Sociaal Domein wordt zoveel mogelijk maatwerk geleverd. Maatwerk begint bij de zorgvrager, bij een zo transparant mogelijk inzicht in de vraag en in de situatie, de context, waarin die zich voordoet. Rekening houdend met deze contextfactoren kan in het meest passende aanbod voorzien worden. Dit kan leiden tot

verschillende antwoorden op een vergelijkbare vraag: 'gelijkwaardig maar niet gelijk'. Het komen tot maatwerk vindt plaats op basis van wederzijdse afhankelijkheid en gedeelde verantwoordelijkheid:

- de inwoner is verantwoordelijk voor het verstrekken van de juiste informatie en wil een voorziening of een vorm van dienst- of zorgverlening.
- de professional (namens de gemeente) wil de juiste informatie en is verantwoordelijk voor het voorzien in het meest passende aanbod.

Komen tot maatwerk is relatief eenvoudig als het om een enkelvoudige vraag gaat die aan de hand van objectieve, dan wel duidelijk vast te stellen criteria, beantwoord kan worden; een rolstoel of traplift bijvoorbeeld, maar denk ook aan het doorverwijzen naar een inloopochtend of een andere activiteit die ontmoeting faciliteert.

Het is ingewikkelder en tegelijk wenselijker en noodzakelijker om tot maatwerk te komen als sprake is van een meervoudige vraag die om een afgestemd, door meerdere professionals ingevuld, aanbod vraagt. In een multi-probleem situatie waarin sprake is van opvoedingsvragen en schuldenproblematiek bijvoorbeeld.

Maatwerk vraagt om een grotere investering aan de voorkant die leidt tot een effectievere en efficiëntere inzet aan de achterkant. Ook hier is het van belang dat voldoende expertise aan de voorkant zit, ook vanuit het besef dat de inwoner niet altijd in staat is volledige en juiste informatie aan te reiken. Dit stelt hoge eisen aan het gesprek, de uitvraag en het stellen van de juiste diagnose.

We hebben uitdrukkelijk de wettelijke taak om de inwoner te ondersteunen om voorzieningen gericht op (inkomens)ondersteuning daadwerkelijk te verkrijgen. De onafhankelijke cliëntondersteuning speelt hierin een belangrijke rol. Deze is beschikbaar en willen we versterken en beter bekend en bereikbaar maken.

We passen maatwerk niet alleen toe op individueel casusniveau maar ook waar het gaat om andere vraagstukken die spelen in het Sociaal Domein. Bijvoorbeeld als het gaat om accommodatiebeleid of vragen van verenigingen en organisaties. Zo zorgt maatwerk ervoor dat de eigen talenten, mogelijkheden en eigen regie van onze inwoners, individueel en in collectief verband, optimaal benut worden. Hiermee wordt het maatschappelijk rendement van een oplossing, een investering of een voorziening vergroot.

Op momenten dat een uniform aanbod beter past wordt dit uitgevoerd.

3.2.3 Vroegsignalering

Vroegsignalering staat voor het in een vroeg stadium herkennen van signalen van een latente hulpvraag. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om signalen/vragen op het gebied van opvoeden en opgroeien, laaggeletterdheid, kinderarmoede, schulden of vormen van huiselijk geweld.

Alle professionals in het Sociaal Domein in Son en Breugel worden geacht aan vroegsignalering te doen. Het logischerwijs verbinden van vroegsignalering aan adequate doorverwijzing wordt organisatorisch geborgd in het primair proces van het CMD en het netwerk van partners daar omheen.

Voor vrijwilligers geldt dat we die willen ontzorgen. We willen voorkomen dat zij naar aanleiding van signalen die ze opvangen vragen of zorgen 'mee naar huis nemen' en daar last van hebben. Met het

dichter aansluiten op het verenigingsleven door professionals van het CMD willen we het makkelijker maken deze zorgen te delen.

3.2.4 Normaliseren

Achter de term ‘normaliseren’ gaat de opvatting schuil dat er iets abnormaals aan de hand is.

Voor wat betreft het Sociaal Domein heeft dat betrekking op het idee dat mensen sneller dan nodig om een vorm van dienst- of zorgverlening vragen. De opvattingen over wat normaal of afwijkend is, verschuiven. Ouders zoeken steeds vaker hulp omdat zij het gedrag van hun kind als problematisch ervaren. Soms komt het voor dat ouders zich meer zorgen maken dan strikt noodzakelijk. Dan kan het helpen dat zij vanuit professionele hoek gerustgesteld worden. De eerste en tweede lijn moeten hierin samenwerken. Ook bij de Wmo speelt soms een vergelijkbare situatie.

Normaliseren houdt in dat vraag en aanbod inhoudelijk in balans gebracht worden; vanuit de feitelijke vraag wordt aanbod ingezet. Zowel overvragen als ondervragen moet voorkomen worden, evenals over-indiceren en onder-indiceren.

Binnen het CMD gaan we hierover in gesprek met inwoners die vragen om een vorm van dienst- of zorgverlening. Passend aanbod blijft altijd beschikbaar en toegankelijk voor degenen die dat nodig hebben. Het CMD kan hierbij gebruik maken van de expertise uit de gespecialiseerde zorg (de tweede lijn).

3.2.5 Integraliteit, samenhang en samenwerking

Integraal staat voor het geheel, alles omvattend. Integraal werken betekent dat er samenhang is in de aanpak van de verschillende onderdelen die samen het geheel vormen.

Vanuit een integraal perspectief kijken we vooral naar overeenkomsten zodat we verbindingen kunnen leggen en samenhang creëren; tot samenwerking komen. Meer dan voorheen is het realiseren van samenwerking een thema voor ons als gemeente om onze doelen in het Sociaal Domein te bereiken.

Inhoudelijke integraliteit kent drie dimensies:

- Bekeken vanuit de inwoner: de vraag/vragen die op dat moment speelt/spelen worden in samenhang in beeld gebracht en door samenwerking tussen professionals, van passend aanbod voorzien.
- Bekeken vanuit een beleidsmatige invalshoek: bij de vertaling van dit beleidskader en de beleidsnotities die hier uit volgen naar de uitvoering is het van belang dat integraal wordt samengewerkt tussen bestuurders, beleidsmedewerkers en professionals in de uitvoering.
- Bekeken vanuit het hulpverleningstraject: professionals in de eerste en tweede lijn werken samen om zo snel mogelijk de juiste ondersteuning of zorg te kunnen bieden. Daardoor wordt beter voorkomen dat onnodig gespecialiseerde (dure) zorg en ondersteuning wordt geboden als ook dat inwoners onnodig moeten wachten op de goede expertise.

Voorwaarde voor inhoudelijk integraliteit is dat de organisaties waarin bovengenoemde professionals werken daartoe ingericht zijn. Deze inrichting bestaat vooral uit goede communicatielijnen en een adequate overlegstructuur.

Op inwonersniveau vertaalt dit zich in casuïstiek overleggen waarin voldoende deskundigheid vertegenwoordigd is zodat snel voorzien kan worden in passend aanbod. Het streven is dit aanbod zoveel mogelijk lokaal aan te bieden en uit te voeren. Hiervoor kan ook de expertise van de tweede lijn worden ingeschakeld. Wanneer nodig wordt doorverwezen naar specialistisch, geïndiceerd aanbod.

3.3 Positionering en sturing

In het Sociaal Domein in Son en Breugel draait het om een vitale en zorgzame samenleving. De hoofdrol in het realiseren en in stand houden hiervan ligt bij onze inwoners.

Onze rol als gemeente wordt inhoudelijk bepaald door de taken die voortkomen uit de ons toebedeelde wetgeving.

De wijze waarop we deze rol invullen, hoe we ons verhouden tot organisaties en verenigingen en onze inwoners wordt vorm en inhoud gegeven door partnerschap.

De keuze voor partnerschap is gebaseerd op het delen van een gezamenlijke verantwoordelijkheid en het erkennen van wederzijdse afhankelijkheid, om een vitale en zorgzame samenleving duurzaam in stand te houden.

In eerste instantie geldt dat partnerschap ten opzichte van onze inwoners en in tweede instantie ten opzichte van de professionals die werkzaam zijn in het Sociaal Domein. Zij zijn degenen die het dichtst bij onze inwoners staan. Met hun interventies maken zij het verschil. Succesvolle interventies vragen om een balans tussen duidelijke kaders en voldoende professionele handelingsvrijheid. Komen tot en delen van een gezamenlijk referentiekader staat centraal in de duurzame relaties waar we naar streven tussen alle betrokken actoren in het Sociaal Domein. Het gaat hier niet om éénmalige activiteiten maar om een structurele en procesmatige verbondenheid waarin betrokkenen (inwoners, professionals en bestuurders) steeds meer dezelfde werkelijkheid delen.

Sturing is erop gericht om binnen dit kader met gezamenlijke inspanning te komen tot voor alle betrokkenen wenselijke en uitvoerbare resultaten.

3.4 Invulling van het partnerschap

Partnerschap met onze professionele organisaties wordt vormgegeven door een goed georganiseerde overlegstructuur op bestuurlijk en ambtelijk niveau. Voor de professionele organisaties ligt de basis hiervoor in de jaarlijkse subsidieaanvragen en jaar- en kwartaalrapportages. De subsidieaanvragen worden aangeleverd in de vorm van concrete werkplannen. In een ambtelijke en bestuurlijke gesprekscyclus worden de hierin opgenomen doelen en resultaten besproken en waar nodig bijgesteld of aangevuld. De ambtelijke gesprekken vinden plaats op uitvoeringsniveau en in een hogere frequentie dan de bestuurlijke overleggen.

Met verenigingen voeren we, steekproefsgewijs, gesprekken waarin de aan de subsidie verbonden doelen centraal staan.

Met deze vorm van regievoering, samen leren door samen werken, zetten we een stap naar meer inhoudelijke en financiële grip op het Sociaal Domein.

3.5 Sturen op basis van data

Naast het sturen op resultaat binnen een gedeeld referentiekader gaan we meer gebruik maken van beschikbare data over zorggebruik in het kader van de Jeugdwet en de Wmo. Deze data worden gegenereerd door Dienst Dommelvallei.

Data-analyse geeft inzicht in het actuele zorggebruik, onder andere in aantallen en kosten. Dit maakt het mogelijk hierop te anticiperen in begrotingen en begrotingswijzigingen. Het is de bedoeling deze data periodiek te genereren zodat ze bijvoorbeeld in de vorm van kwartaalrapportages ter beschikking komen.

Data-analyse kan eveneens gebruikt worden om inzicht te krijgen in een zo efficiënt en effectief mogelijke allocatie van budgetten in het Sociaal Domein.

Als bijvoorbeeld veel gebruik gemaakt wordt van een bepaalde vorm van geïndiceerde ambulante jeugdzorg, (GGZ of autismezorg) staan we voor de afweging een professional die dit specialisme beheerst eerder in het proces in te zetten. Daarmee maken we deze gespecialiseerde vorm van jeugdzorg onderdeel van het lokaal aanbod van het CMD. Inhoudelijk heeft dit “naar voren halen van expertise” de voorkeur boven het achter een indicatie uitvoeren ervan, omwille van de kortere lijnen en het beter zicht op de context van de vraag. Een kosten – baten analyse op basis van meerjarige data maakt duidelijk onder welke voorwaarden deze investering rendabel is.

Vanuit de Wmo onderzoeken we de mogelijkheid voor het realiseren van collectieve lokale voorzieningen.

4. Vertaling naar de praktijk: wat doen we op de vijf leefgebieden?

In dit hoofdstuk benoemen we op 5 leefgebieden:

- Ambities en doelen
- Uitdagingen die we in dit leefgebied op ons af zien komen
- Oplossingsrichtingen die passen bij de doelen en uitdagingen

De 5 leefgebieden zijn:

1. Opvoeden, welzijn en gezondheid
2. Meedoen, leren en ontwikkelen
3. Huisvesting / wonen
4. Veilige leefomgeving
5. Financieel rondkomen

4.1 Opvoeden, welzijn en gezondheid

Ambitie: We realiseren een gezonde opvoed- en opgroeiomgeving voor onze jeugd en een gezonde leefomgeving voor onze inwoners. We bevorderen een gezonde leefwijze van al onze inwoners.

4.1.1 Wat willen we bereiken?

- Ouders zijn in staat om hun kind goed op te voeden.
- Kinderen ervaren een positief opvoed- en opgroei-klimaat.
- Inwoners hebben een gezonde leefstijl.
- Inwoners ervaren geen beperkingen door hun gezondheid.
- Inwoners voelen zich mentaal gezond.
- Inwoners kunnen omgaan met de uitdagingen en tegenslagen van het leven.
- Inwoners ervaren dat ze zelf invloed hebben om hun situatie te veranderen.

4.1.2 Uitdagingen

- Landelijke cijfers geven aan dat in 2023 waarschijnlijk 1 op de 7 jongeren gebruik maakt van een vorm van jeugdzorg.
- Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat meer dan 50% van de jongeren van 12 tot 25 jaar stress ervaart over school en studie.
- Niet voldoende ondersteuning voor kinderen in een echtscheidings-situatie.
- Er zijn te weinig ontmoetingsplekken voor de jeugd.
- Te veel inwoners hebben, op bepaalde onderdelen, nog geen gezonde leefstijl. Een groot deel van deze inwoners bereiken we nog niet met ons beleid.

- Veel inwoners zijn niet (voldoende) actief. Ongeveer de helft van de inwoners tot 65 jaar voldoet aan de beweegrichtlijn. Bij 65+ is dat slechts 40%.
- Het aantal mensen dat psychisch kwetsbaar is neemt onder alle leeftijdsgroepen toe. Het gaat bijvoorbeeld om overbelasting, depressiviteit of eenzaamheid.
- Het aantal inwoners met dementie stijgt. Deze trend zet zich de komende jaren voort.
- Son en Breugel kent een rijk verenigingsleven. Daar zijn we trots op! We willen dat graag zo houden maar het wordt voor verenigingen steeds moeilijker op om vrijwilligers en bestuursleden te vinden.

4.1.3 Oplossingsrichtingen

Versterking van het lokaal aanbod voor jeugd

Om het lokaal aanbod voor jeugd te versterken gaan we onderzoeken welke vormen van jeugdzorg lokaal, zonder indicatie, aangeboden kunnen worden.

We gaan met de huisartsen en de praktijkondersteuners in gesprek om te stimuleren dat aanmeldingen voor geïndiceerde jeugdzorg via het CMD lopen. Hiermee realiseren we dat gezinsproblematiek sneller en beter in beeld komt en dat er meer eenduidigheid komt in de indicatiestellingen.

De gemeente zal stimuleren dat culturele en sportverenigingen waar mogelijk samenwerken om de jeugd kennis te laten maken met een zo breed mogelijk palet van culturele activiteiten en sporten (in plaats van elk alleen op te leiden voor één specifieke vaardigheid/activiteit).

Preventieve ondersteuning bij scheiding

Steeds meer kinderen in Son en Breugel krijgen te maken met ouders die scheiden. Dit heeft altijd een impact op kinderen. Ondersteuning wordt ingezet als er signalen zijn dat het niet goed gaat met een kind. Met als resultaat dat er al snel individuele begeleiding wordt ingezet en er sprake is van jeugdhulp. Om te voorkomen dat dit nodig is willen we actief gaan inzetten op groepsbegeleiding bij kinderen waarvan de ouders gaan scheiden of gescheiden zijn. Deze begeleiding richt zich op emotionele verwerking, het vergroten van zelfvertrouwen en biedt de kinderen handvatten om er met hun ouders over te praten. Het doel is om kinderen op een laagdrempelige manier de tools te geven om te leren omgaan met de scheiding en de verandering die het met zich meebrengt.

Ontmoetingsplekken voor jeugd

We willen één of meer ontmoetingsplekken voor de jeugd te ontwikkelen. Daarin wordt samenwerking gezocht met jongerenwerk, waarbij de jeugd en de buurt actief betrokken worden.

De STAP naar Gezonder

Onder de vlag van de STAP naar Gezonder (voorheen GROZZerdam) is de gemeente Son en Breugel sinds november 2021 bezig om de zorg “om te keren”. Dit betekent dat we gaan denken in termen

van “gezondheid” i.p.v. “ziekte” en daarmee preventief werken aan gezondheid. Samen stappen zetten is hard nodig, want de zorg komt personeel tekort en is duur. Daarnaast nemen de gezondheidsverschillen verder toe.

Gezondheid kan worden bevorderd als professionals, inwoners en gemeente samen stappen zetten richting een gezonde leefomgeving en gezonde leefstijl. Om de gezondheidsverschillen te verkleinen, is het nodig om anders te kijken naar gezondheid, de gezondheidszorg en welzijn. We ondersteunen bewonersinitiatieven die bijdragen aan een betere gezondheid.

Sport en cultuur óók als middel

Gezondheid en meedoen zijn sterk op elkaar van invloed: meedoen bevordert gezondheid en vice versa. We bieden en/of faciliteren daarom een breed pakket van mogelijkheden op het gebied van sport, bewegen en cultuur. Met het lokaal Sportakkoord geven we samen met lokale partijen een impuls aan de samenwerking op het gebied van sport en bewegen. Hiermee stimuleren we een gezonde levensstijl en bevorderen we positieve gezondheid. Bij de jeugd staat gezond sporten, plezier beleven, het ontwikkelen van algemene bewegingsvaardigheden – naast specifieke bewegingsvaardigheden – en het mentale welzijn van de kinderen/jongeren centraal. Niet de prestaties of het opleiden van topsporters. Overigens moet toptalent uiteraard, binnen verantwoorde kaders, wel de gelegenheid krijgen om hun talenten te ontwikkelen.

We bereiken hiermee ook andere maatschappelijke effecten, bijvoorbeeld op het gebied van ontmoeting en een zinvolle daginvulling. Deze activiteiten zorgen ervoor dat mensen beter in hun vel komen te zitten en zich fitter en veerkrachtiger voelen. We zoeken naar andere wegen om juist die groep inwoners te bereiken die zich niet spontaan aanmelden.

In overleg met de Sportraad wordt in 2023 professionele ondersteuning ingezet om de doelen van het lokaal sportakkoord te realiseren. Samengevat komen deze neer op:

- Borgen van continuïteit van het verenigingsleven in Son en Breugel, zodanig dat het vrijetijdsaanbod aan blijft sluiten bij de vraag;
- Gezondere leefstijl van onze inwoners;
- Creëren van maatschappelijk draagvlak voor en bewustzijn van een gezonde leefstijl en beter bereik van de doelgroep(en).
- Deze professionele ondersteuning richt zich op alle verenigingen (sport en cultuur) in Son en Breugel.

Aandacht voor mentale gezondheid

Zaken als een goede nachtrust, bewegen/sporten en thuis ontspannen zijn belangrijk om je mentaal gezond te voelen. We willen dit dan ook verder stimuleren om het algemene welbevinden van onze inwoners te bevorderen. Inwoners met psychische klachten willen we in eerste instantie zoveel mogelijk ondersteunen in de preventieve sfeer, bijvoorbeeld met digitale modules (E-health). Daarnaast zorgen we ervoor dat professionals en inwoners meer kennis krijgen over psychische problematiek en hoe hiermee omgegaan kan worden.

Medische en tandheelkundige zorg

Een essentiële randvoorwaarde voor het bereiken van gezondheid voor de inwoners is dat er een goede verzorging door huisartsen en tandartsen aanwezig is. Primair is dat de verantwoordelijkheid van deze beroepsgroepen, doch de gemeente speelt daarbij een belangrijke rol. In dat kader zal de gemeente, wanneer nodig, meewerken aan het bewerkstelligen van goede en gemakkelijk bereikbare accommodaties voor deze zorgverleners.

Dementie

We kunnen als gemeente dementie niet voorkomen of genezen. We hebben wel een opdracht om meedoen voor deze inwoners en hun mantelzorgers mogelijk te maken en hen te ondersteunen als dat nodig is. We ondersteunen de werkgroep Dementie Vriendelijke Gemeenschap. Deze werkgroep organiseert activiteiten gericht op onder andere ontmoeting en voorlichting en bevordert bewustwording en acceptatie in de samenleving.

Mantelzorgondersteuning

Nu steeds meer mensen met een zorgvraag thuis wonen zijn er steeds meer mantelzorgers die voor hun naasten zorgen. Om dit te kunnen (blijven) doen is ondersteuning van mantelzorgers hard nodig. Het gaat om ouderen met een intensieve zorgvraag, maar ook om gezinsleden van mensen met psychische problemen. Ook aan jonge mantelzorgers, kinderen die opgroeien met een zieke of gehandicapte ouder, broer of zus, willen we meer ondersteuning kunnen bieden. We borgen deze ondersteuning aan mantelzorgers in het nieuwe mantelzorgbeleid.

Bevorderen van vrijwillige inzet

Inwoners die zich vrijwillig inzetten voor een ander, een vereniging of initiatief, moeten kunnen rekenen op hulp en ondersteuning. Dat maakt dat zij zich zeker voelen van hun taak en er mee door kunnen en willen gaan. Deze hulp en ondersteuning kan bestaan uit informatie, advies of deskundigheidsbevordering en, als het een initiatief betreft met rechtspersoonlijkheid, een incidentele of structurele subsidie.

SonenBreugelVerbindt blijven we ondersteunen en waar nodig en mogelijk de helpende hand bieden.

Met onze gemeentelijke accommodaties blijven we sociale activiteiten en sport faciliteren en ondersteunen.

4.2 Meedoen, leren en ontwikkelen

Ambitie: We stellen onze inwoners in staat een leven lang mee te doen, te leren, en te ontwikkelen.

4.2.1 Wat willen we bereiken?

- Inwoners ervaren dat ze zich kunnen ontwikkelen
- Inwoners ervaren kansen om hun talenten in te zetten en eigen regie te ervaren.
- Inwoners kunnen een opleiding of cursus volgen.
- Inwoners leren van elkaar.
- Als meedoen niet vanzelfsprekend is bieden we passende ondersteuning of zorg.

4.2.2 Uitdagingen

- Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt blijft het moeilijk de reguliere arbeidsmarkt te bereiken.
- Inwoners zonder arbeidsvermogen doen nog onvoldoende mee.
- Te veel jongeren stoppen met school zonder startkwalificatie.
- Laaggeletterdheid neemt toe.
- Een toename van het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer en in het aantal scholen waar deze leerlingen heen gaan leidt tot problemen in de uitvoering.

4.2.3 Oplossingsrichtingen:

Bestendigen van uitstroom met nazorg

Met ons sociaal werkbedrijf WSD en de dienstverlening van Huis naar Werk ondersteunen we zo veel mogelijk inwoners bij het vinden en behouden van werk. In het bijzonder voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor deze doelgroep is méér nodig om duurzaam werk te realiseren. Door het intensiveren van nazorg voorkomen we dat inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt terugvallen op inkomensvoorzieningen. Voor inwoners die aangewezen zijn op ondersteunende voorzieningen zoals Beschut Werk en werken met loonkostensubsidie is de financiële vooruitgang bij het vinden van werk minimaal. We onderzoeken daarom hoe we binnen landelijke wetgeving deze inwoners meer zekerheid en houvast kunnen bieden.

Door Ketensamenwerking maximaal participeren

Niet voor alle inwoners, waaronder jongeren, is werken en daarmee zelfstandig een inkomen verdienen haalbaar. Vluchtelingen en statushouders vormen hierin een kwetsbare groep en geven we hierbij extra aandacht. Wanneer betaald werk niet mogelijk is, werken we in de keten samen om deze inwoners zo maximaal mogelijk te laten participeren. Daarmee stimuleren we ook de zelfredzaamheid en beperken we mogelijk de behoefte aan sociale ondersteuning.

Taal als basisbehoefte

Laaggeletterdheid gaat niet alleen over problemen met lezen en schrijven. Ook als sprake is van beperkte digitale- of rekenvaardigheden noemen we dit laaggeletterdheid. De samenleving stelt

steeds hogere eisen aan deze vaardigheden. Het probleem van laaggeletterdheid wordt hierdoor groter en meedoen voor deze groep moeilijker. We verlagen de drempel om aan educatieve activiteiten deel te nemen door ze aan te bieden op logische plekken die voor inwoners laagdrempelig zijn, zoals op scholen en in de bibliotheek. De bibliotheek ondersteunt bij en biedt activiteiten voor een 'leven lang ontwikkelen'.

Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE) en Onderwijs

De gemeente heeft een aantal wettelijke taken met betrekking tot onderwijs. Zo is de gemeente verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting. Gemeenten hebben ook de zorgplicht voor het leerlingenvervoer. Ouders kunnen hierop een beroep doen als ze zelf niet in staat zijn hun kind naar school te brengen. Ook onderwijsachterstandenbestrijding is een taak van de gemeenten. Ieder kind moet zonder achterstand aan de basisschool kunnen beginnen. De voor- en vroegschoolse educatie (vve) is een belangrijk deel van het onderwijsachterstandenbeleid. Gemeenten en schoolbesturen werken veel samen aan deze taken. Met de inhoud van het onderwijs bemoeit de gemeente zich niet. Gemeenten krijgen middelen om scholen te ondersteunen bij de aanpak van coronavertragingen. In Son en Breugel is in overleg met de scholen gekozen om deze middelen vooral in te zetten op buitenschoolse maatregelen die kinderen op een sociaal en/of emotioneel vlak stimuleren.

De gemeente als werkgever

De gemeente zal voor functies, waarbij dit mogelijk is, inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt inzetten voor betaalde werkzaamheden of – tijdelijk - als stagiair in het kader van het toegroeien naar duurzaam werk. Behalve dat zal de gemeente bij de werkgevers in de gemeente blijvend de aandacht vragen om een bijdrage te leveren aan het in dienst nemen van inwoners uit deze categorie.

Voorkomen van vroegtijdige schooluitval en bevorderen startkwalificatie

Kwetsbare jongeren hebben vaak moeite onderwijs te blijven volgen of een diploma te halen. De leerplichtambtenaar speelt hierin een belangrijke rol. Deze heeft niet alleen een controlerende functie maar kan vanwege diens positie binnen het CMD snel schakelen met jeugdprofessionals als extra ondersteuning nodig is. Daarnaast kan deze functionaris meehelpen en meedenken om de leerling te motiveren (weer) naar school te gaan. Zo nodig kan extra ondersteuning worden gevraagd bij het regionaal meld- en coördinatiepunt (RMC) om de jeugdige in staat te stellen een startkwalificatie te behalen. Deze voorzieningen willen we in blijven zetten om verzuim en vroegtijdige schooluitval te voorkomen.

4.3 Huisvesting/wonen

Ambitie: Vanuit de mogelijkheden die wij daartoe hebben bieden we onze inwoners passende woonvormen.

4.3.1 Wat willen we bereiken?

- Ouderen zo lang mogelijk zelfstandig laten wonen met passende ondersteuning waar nodig.
- Passende huisvesting voor inwoners met psychische kwetsbaarheden die intensieve begeleiding nodig hebben (Beschermd Wonen).
- Voldoende voorzieningen voor ontmoeting en lichte ondersteuning.

4.3.2 Uitdagingen

- Er is in Son en Breugel onvoldoende levensloopbestendige woonruimte beschikbaar voor ouderen.
- Met de doordecentralisatie van Beschermd Wonen wordt de verantwoordelijkheid voor huisvesting voor inwoners die dat nodig hebben verlegd van centrumgemeenten naar regiogemeenten. Dit betekent dat wij in voorkomende gevallen voor passende huisvesting moeten zorgen voor inwoners die oorspronkelijk afkomstig zijn uit Son en Breugel.
- Onze voorzieningen zijn centraal geïmplementeerd waardoor het voorzieningenniveau niet op peil is in een aantal wijken.

4.3.3 Oplossingsrichtingen

Passende woonvormen

We zien dat er meer passende huisvestingsmogelijkheden voor ouderen nodig zijn. Dat is ook een opgave die in de 'wonen met zorg' visie wordt vastgesteld. Er komt aandacht voor levensloopbestendig bouwen maar ook voor vormen en combinaties van wonen en zorg zoals mantelzorgwoningen.

Beschermd Wonen

We blijven in regionaal verband samenwerken om tot passende oplossingen te komen voor inwoners die aangewezen zijn op een vorm van beschermd wonen.

Voorzieningenniveau in nabijheid

Er zijn op dit moment onvoldoende passende mogelijkheden voor ontmoeting, gezamenlijke activiteiten of lichte ondersteuningsmogelijkheden in de nabijheid van inwoners die hier behoefte aan hebben. De vraag hiernaar, vooral bij ouderen, maar ook bij andere doelgroepen, is groot. We vinden het van belang dat er een goede dekking is van buurtcentra in de gemeente die goed toegankelijk zijn voor alle inwoners. Bij (ver)bouwen is inclusiviteit het uitgangspunt.

Het nieuwe Dommelhuis is al een stap in de richting met laagdrempelige ontmoeting, culturele activiteiten en professionele ondersteuning. Met Breugel Bruist geven we hier aandacht aan specifiek voor het centrum van Breugel. In het nieuwe Braecklant zullen eveneens verschillende functies worden ondergebracht.

Met Dommelhuis, Braecklant en de Boerderij zetten we het gesprek voort over vormen van samenwerking, onder andere waar het professionalisering van beheer en een gezamenlijke programmering betreft. Deze gezamenlijke programmering bestaat uit een breed en makkelijk toegankelijk aanbod aan activiteiten voor ontspanning, ontmoeting, meedoen, leren en ontwikkelen.

4.4 Veilige leefomgeving

Ambitie: We bieden onze inwoners een fysiek en sociaal veilige woon- en leefomgeving.

4.4.1 Wat willen we bereiken?

Inwoners ervaren onderling betrokkenheid en verbondenheid.

- Inwoners ervaren dat ze geaccepteerd worden en erbij horen.
- Inwoners zetten zich in voor elkaar en de buurt (samenleving).
- Inwoners kunnen rekenen op elkaar.

Inwoners voelen zich prettig in de fysieke leefomgeving.

- Inwoners voelen zich veilig in hun buurt.
- Inwoners ervaren de inrichting van hun buurt als prettig en toegankelijk.

4.4.2 Uitdagingen

- Inclusiviteit van alle inwoners waarbij iedereen zich geaccepteerd voelt is nog niet optimaal in Son en Breugel.
- Onder alle leeftijdsgroepen zijn inwoners eenzaam. Ze ervaren onvoldoende betekenisvolle contacten.
- Huiselijk geweld en kindermishandeling komen nog te vaak voor en hebben een grote impact op alle levensgebieden. Naast kinderen hebben ook ouderen te maken met huiselijk geweld.

4.4.3 Oplossingsrichtingen

Een buurt voor iedereen

We werken met onze inwoners aan een buurt waarin iedereen zich thuis voelt. Daarom willen we sociale samenhang op buurt of straatniveau bevorderen, waarin buurtbewoners oog hebben voor elkaar, zich om elkaar bekommeren en elkaar accepteren zoals ze zijn. Dat is een gedeelde verantwoordelijkheid van inwoners, professionals en gemeente. We zetten buurtondersteuners in om de sociale samenhang in buurten te stimuleren. Met het opstellen van een Lokale Inclusie Agenda gaan we aandacht geven aan een inclusieve gemeenschap. Alle inwoners moeten zich geaccepteerd voelen en de ruimte voelen om te doen wat zij het liefste doen. Iedereen doet mee in Son en Breugel. Wij zullen er zorg voor dragen dat alle informatie over de gemeente en het CMD op een toegankelijke wijze op internet beschikbaar is, waarbij de websites ingericht zijn volgens de geldende normen voor visueel gehandicapten. Daarnaast zal er voorlichtingsmateriaal op papier beschikbaar zijn over alle informatie, die samenhangt met gemeentelijke dienstverlening aan individuele inwoners.

Sluitende keten zorg en veiligheid

Steeds vaker komen we situaties tegen waarbij veiligheid en zorg beide en gelijktijdig aandacht nodig hebben. Rndom huiselijk geweld, maar ook in andere situaties zoals bijvoorbeeld bij personen met onbegrepen gedrag. We realiseren een structurele, organisatorische en inhoudelijke verbinding tussen 'zorg' en 'veiligheid', wat zijn vertaling vindt in het primair proces van het CMD.

Binnen de gemeente werken we met het AVE (aanpak voorkomen escalatie) model. Het model maakt helder wie de regie heeft bij (dreigende) escalatie van problemen en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering en de regie. We zorgen voor casus- en procesregisseurs die bij (complexe) casuïstiek de regie pakken. Zo bieden we passende hulp aan de persoon in kwestie en aan mensen in zijn of haar omgeving.

Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

We verstevigen onze inzet op Geweld Hoort Nergens Thuis en kindermishandeling, onder andere door deskundigheidsbevordering en door betere aansluiting te realiseren op de voorschoolse voorzieningen, het onderwijs, en het verenigingsleven. Op basis van de regiovisie gaan we aan de slag met een lokale aanpak voor Son en Breugel.

Buurtbemiddeling

In september 2022 is gestart met buurtbemiddeling. Met dit aanbod bieden we in veel gevallen een oplossing voor kleine conflicten tussen inwoners.

4.5 Financieel rondkomen

Ambitie: Vanuit de mogelijkheden die wij daartoe hebben bieden we onze inwoners financiële zekerheid

4.5.1 Wat willen we bereiken?

- Inwoners ervaren financiële zekerheid op de basisbehoeften (huisvesting, eten, kleding, zorg).
- Inwoners ervaren zekerheid van een minimum inkomen.
- Inwoners ervaren dat hun inkomsten en uitgaven in balans zijn.
- Inwoners met financiële problemen voelen zich betrokken bij de samenleving.
- Inwoners ervaren geen belemmeringen om deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten.
- Inwoners ervaren geen stigma/negatief oordeel rond armoede.
- Inwoners ervaren invloed om hun situatie te verbeteren.

4.5.2 Uitdagingen

- Financiële zorgen staan zelden op zichzelf. Ze hebben een grote invloed op 'meedoen': ze veroorzaken vaak problemen op andere leefgebieden en ze staan oplossingen in de weg. Vaak is er ook sprake van 'schaarste' op andere gebieden.
- Financiële zorgen leiden tot (chronische) stress. Hierdoor leven mens vaak 'bij de dag' en zijn de gemaakte keuzes die gericht zijn op de lange termijn niet vanzelfsprekend.
- Wet- en regelgeving is vaak complex en de informatie erover is moeilijk te begrijpen.
- Steeds meer werkenden komen terecht in een armoede of schulden situatie.
- Inwoners met financiële zorgen wachten lang met het vragen van hulp. Hierdoor nemen problemen vaak onnodig toe. Er rust een groot taboe op schulden, ook al kan het iedereen overkomen.
- Kinderen die opgroeien in armoede hebben een groter risico op (financiële) problemen als ze volwassen zijn. 'Armoede erft door'.

4.5.3 Oplossingsrichtingen

Voorkomen van schulden

Schulden ontstaan vaak als gevolg van een zogenaamd 'life event', of als gevolg van een ongelukkige samenloop van omstandigheden. We proberen (de toename van) schulden te voorkomen. We willen beginnende schulden eerder signaleren zodat ze niet onnodig toenemen. We benaderen inwoners met betalingsachterstanden actief en bieden hen hulp aan. En we geven informatie en voorlichting en proberen vragen over geld te normaliseren. De armoederegisseur heeft hier een belangrijke rol in.

Effectieve schuldhulpverlening

Effectieve schuldhulp zorgt ervoor dat mensen zo snel mogelijk weer schuldenvrij zijn. Daarvoor is het noodzakelijk dat schuldhulp snel doorpakt, dat achterliggende of bijkomende problematiek integraal en 'op maat' wordt opgepakt en dat de hulpverlening 'stress sensitief' is. Dat laatste wil zeggen dat er rekening wordt gehouden met het denk- en doen vermogen van inwoners met schulden en dat er zoveel mogelijk zekerheid wordt geboden. Nazorg (op maat) zorgt ervoor dat de kans op terugval kleiner wordt.

Slimme regelingen

De verschillende inkomensregelingen, zoals bijzondere bijstand of minime regelingen voor inwoners met een laag inkomen, zorgen ervoor dat zij mee kunnen blijven doen. We willen het aanvragen van deze regelingen eenvoudiger maken. Ook willen we de regelingen beter afstemmen op de behoeften van de doelgroep.

Daarnaast is het Sociaal Noodfonds Son en Breugel opgericht om oplossingen te bieden voor schrijnende financiële nood bij inwoners, waar volgens de bestaande regels geen oplossing voor gevonden kan worden. De besluitvorming over de toewijzing vindt onafhankelijk van de gemeente plaats. Er zal ervaring opgebouwd worden in hoeverre op een effectieve wijze noodzakelijke ondersteuning in schrijnende gevallen binnen deze nieuwe werkwijze gerealiseerd wordt. Na uiterlijk twee jaar zal een evaluatie plaatsvinden en daarna zal een definitieve structuur vastgesteld gaan worden.